

BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ
İNSAN VE TOPLUMBİLİMLERİ FAKÜLTESİ

TARİH
(2025 - 2026) Ders Bilgi Formu

Ders Adı	Kodu	Yarıyıl	T+U Saat	AKTS	Z / S
Geç Antikçağ Ön Asya Tarihi	TAR103	1	3 + 0	6,0	Zorunlu
Birim Bölüm	Tarih - Lisans (MÖ I. yüzyıldan başlayarak MS. VII yüzyıla kadar Ön Asya'da gerçekleşen siyasi olaylar anlatılır. Ön Asya coğrafyasının sınırları ve önemli bölgeleri üzerinde durulur. Türklerin Ön Asya'daki varlıklarının geçmişi anlatılır. İran-Roma ilişkileri, İran-Arap ilişkileri ve Türk-İran ilişkileri üzerinde durulur.)				
Amaç	Geç Antik Çağ'ın hangi dönem aralığında yer aldığını bilme. Eski dünya ile yeni dünya arasında önemli bir geçiş dönemi olan ve günümüz dünyasını şekillendiren önemli tarihi olayları, kültür ve medeniyet etkileşimlerini bilme. Ön Asya coğrafyasının siyasi, sosyal ve kültürel önemli olaylarını bilme.				
Ders İçeriği	Antik Çağ'ın Ön Asya'daki son zaman dilimini Helenistik dönem oluşturmaktadır. Helenistik dönemde MÖ. 312 yılında kurulan Selevkos imparatorluğu önemli bir yere sahiptir. Makedonya kralı III. Aleksandros'un MÖ 330 yılında Ön Asya'da Pers imparatorluğuna son vermesinin ardından Ön Asya'da kurulan bu imparatorluk varlığını MÖ. 63 yılına kadar devam ettirmiştir. Ön Asya'da Geç Antik Çağ Selevkosların yıkılışının ardından başlayan dönemdir. Bu dönemi MÖ. 53 yılında İran ve Roma arasında gerçekleşen Karhoi Savaşıyla başlatmak mümkündür. Geç Antik Çağ Ön Asya'sında bu iki güç birbiriyle mücadele etmiştir. Ön Asya Geç Antik Çağ'da bu iki uygarlık arasında paylaşımıştır. Romalılar MÖ. 190 yılında Selevkoslarla yaptıkları Magnesia Savaşı'nın ardından Ön Asya'ya giriş yapmışlardır. Pontus, Armenia, Selevkos ve Ptolemeaios hanedanlıklarına son veren Romalılar Ön Asya'da Anadolu, Mısır, Suriye, Filistin ve Ürdün topraklarına yerleşmişlerdir. MÖ. 247 yılında İran coğrafyası üzerinde tarih sahnesine çıkan Partlar İran ve Mezopotamya üzerinde Selevkos varlığına son verdikten sonra Romalılarla sınır oldular. İki taraf arasındaki sınırı Fırat nehri oluşturmaktadır. Bu iki uygarlık MS. 226 yılına kadar mücadele ettiler. Bu tarihten itibaren Part uygarlığına son veren Sasani hanedanlığı Roma'yla mücadelesine devam etti. Roma'nın ikiye bölünerek Batı Roma'nın yıkılışının ardından Ön Asya'da varlığını devam ettiren Doğu Roma Sasanilerle mücadelesine devam etmiştir. Her iki uygarlık MS. 628 yılına kadar mücadele ettikten sonra MS. 630 yılında bir anlaşmayla iki taraf arasındaki savaşlara son verdiler. Fakat bu dönemde Arap Yarımadası üzerinde ortaya çıkan İslam kısa bir süre içerisinde İran'ın ve Doğu Roma'nın elindeki toprakları ele geçirmeye başladı. MS. VII. yüzyılın birinci yarısının ikinci çeyreğinden itibaren Ön Asya'nın birçok bölgesi Müslümanların eline geçmiştir. Ön Asya coğrafyası açısından Geç Antik Çağ'ın bitişi İslam'ın ortaya çıkarak bu coğrafya üzerinde Doğu Roma ve İran varlığına son vermesi olarak kabul edilebilir. MÖ. I. yy'ın ikinci yarısından başlayarak MS. VII. yy'ın ikinci yarısına kadar devam eden bu dönem Geç Antik dönem olarak kabul edilebilir. Bu dönem için çok farklı yaklaşımlar bulunmaktadır. Bu derste Geç Antik Çağ'la ilgili farklı yaklaşımlara da yer verilmektedir.. Bu anlamda Edward Gibbon, Alois Riegl, Henri Pirenne, Peter Brown, Henri İrenee Marou, A. H. Martin Jones ve Garth Fowden'in yaklaşımlarına yer verilmektedir. Ayrıca Ön Asya coğrafyası hakkında bilgi verilir. Geç Antik Çağ'da Ön Asya'da bulunan krallıklar ve bu krallıkların etki alanlarından bahsedilir. Bu krallıklar arasındaki mücadelelerden bahsedilir. Roma-İran ilişkilerindeki rolleri anlatılır. Ön Asya'daki İran, Arap, Türk, Roma, Ermeni, Süryani, Yunan varlıkları hakkında bilgi verilir. Bu dönem Ön Asya'da ortaya çıkan dini yapılar hakkında bilgi verilir.				
Ders Veren	Prof. Dr. Ahmet ALTUNGÖK				
Ders Kaynakları	Herodian, Roma İmparatorluğu Tarihi, Eusebius Pampilus, Eklesiastik Tarih, Libanius, Seçili Söylevler, Eutropius, Roma Tarihi, Ammianus Marcellinus, Roma Tarihi, Epiphanius of Salamis, Sapkınlıklara Karşıklık, Paulus Orosius, Pagan Karşıtı Tarih, Philostorgius, Eklesiastik Tarih, Socrates Scholasticus, Eklesiastik Tarih, Salaminus Hermeias Sozomenus, Eklesiastik Tarih, Theodoret of Antiokheia, Eklesiastik Tarih, Priskos, Bizans Tarihi, Zosimus, Yeni Tarih, Marcellinus Comes, Yıllıklar, Prokopius, Bizans'ın Gizi Tarihi, Prokopius, Pers Savaşları				

Hafta	Konu
1	Geç Antikçağ Hangi Dönemdir ve Ön Asya Coğrafyası Neresidir?
2	Geç Antikçağ Ön Asya Tarihinin Kaynakları
3	Antikçağın Son Halkası Helenistik Dönem ve Ön Asya'da Selevkoslar
4	Geç Antikçağ'da Roma ve İran Varlığı, Kökenleri ve Ön Asya'daki Varlıkları.
5	Ön Asya'da Parth Varlığı ve Roma'yla İlişkileri
6	Geç Antikçağ'da Tek Tanrıcılığın Ortaya Çıkışı ve Çok Tanrıcılığın Sona Ermesi
7	Ön Asya'da Sâsânî Varlığı ve Roma'yla İlişkileri
8	Ara Sınav
9	Ön Asya'da Doğu Roma Varlığı ve İran'la İlişkileri
10	Ön Asya'da Türk Varlığı ve İran-Roma İlişkilerine Etkisi
11	Geç Antikçağın En Önemli Olayı Olan Kavimler Göçünün Ön Asya'ya Etkileri
12	Geç Antikçağ'da Arap Varlığı İran-Roma İlişkilerine Etkisi
13	İslam'ın Ortaya Çıkışı ve Geç Antik Dönemin Sonu
14	Ön Asya Kültür ve Medeniyetinin İslam Kültür ve Medeniyetine Etkileri
15	Ön Asya ve Akdeniz Havzasında Roma Varlığının Son Ermesi
16	Yarıyıl Sonu Sınavı

Ders İş Yükü	Çalışma Türü / Öğretim Metotlar	Süresi (Saat)	Sayı
Dinleme ve anlamlandırma	Ders	14	3
Dinleme ve anlamlandırma, gözlem/durumları işleme, eleştirel düşünme, soru geliştirme	Tartışmalı Ders	14	3
Önceden planlanmış özel beceriler	Problem Çözme	14	2
Dinleme ve anlamlandırma, gözlem/durumları işleme, eleştirel düşünme, soru geliştirme, takım çalışması	Beyin Fırtınası	12	1
Ara Sınav 1		1	1
Ödev 1		1	1
Final		1	1
Ders İş Yükü:		127	

Ders İş Yüğü		Çalışma Türü / Öğretim Metotlar	Süresi (Saat)	Sayısı
AKTS (Ders İş Yüğü / 25.5):			4,98	
Program Çıktıları				
1	Tarihi olayları anlamak için kronolojinin ve salt anlatının yeterli olmayacağını, farklı bilim dallarının sağlayacağı imkânlardan yararlanmak gerektiğinin farkına varmıştır.			
2	Alanıyla ilgili yapılmış herhangi bir araştırmanın özgün ve bilimsel yeterlilikte bir çalışma olup olmadığı tayin edebilir.			
3	Tarih disiplini ile ilgili konularda uzman ya da bilgisi olmayan dinleyicileri bilgilendirir, onlara elde ettiği bulgularla ilgili düşüncelerini açık bir biçimde yazılı ve sözlü olarak ifade eder.			
4	Sosyal bilimlerin sağladığı metodolojik ve kuramsal imkanları kullanarak tetkik, tahlil ve teşhis yapabilme yeteneğine sahiptir.			
5	Sahasıyla ilgi çalışmaları yetkin bir şekilde ve inisiyatif kullanarak yapabilir.			
6	Araştırmaları esnasında karşılaşılabileceği engelleri nasıl aşacağını bilir ve çözümleri uygular.			
7	Çalışmaları sırasında bilimsel ahlaki değerleri bir an olsun unutmadan, bunlara sadık kalır.			
8	Tarihçinin sürekli çalışması ve sahasıyla ilgili yayınları takip etmesi gerektiğini bilir. Bunları takip ederken, yeni gelişmelerden ve varılan bilimsel sonuçlardan haberdar olur. Bu sayede bilimsel heyecanını sürekli canlı tutar ve akademik körelmeye maruz kalmaz.			
9	Çalışmalarının sonuçlarının sadece meslektaşlarına değil, çeşitli toplumsal kesimlere de ulaşmasını sağlar.			
10	Ülkenin kültürel, medeni ve milli varlığının gelişmesi için bu sonuçları azami ölçüde kullanır.			
11	Bir sosyal bilimci olduğunun farkında olarak toplumla bağlarını hem mesleki, hem de insani anlamda güçlü tutar.			
12	Kaynak dillerini bilir. Tarih alanında yapılmış güncel araştırmaları takip ederek yeterli düzeyde anlayabilir ve meslektaşları ile iletişim kurabilecek düzeyde yabancı dil bilgisine sahip olmayı amaç edinir.			
13	Tarih alanının gerektirdiği bilgisayar yazılımı ve donanımı bilgisine sahiptir; bilişim ve iletişim teknolojilerini kullanır.			
14	Tarih metodolojisini kullanarak, eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, yorumlama ve sentez yapma becerilerine sahiptir ve alanıyla ilgili çalışmaları bağımsız veya ortak çalışma olarak yürütebilir.			

Ders Öğrenme Çıktısı - Program Çıktıları (1 -5 Puan Aralığı)														
Ders Öğrenme Çıktısı	PÇ													
	PÇ 1	PÇ 2	PÇ 3	PÇ 4	PÇ 5	PÇ 6	PÇ 7	PÇ 8	PÇ 9	PÇ 10	PÇ 11	PÇ 12	PÇ 13	PÇ 14
Hedef kitle Ön Asya coğrafyasını tanır.	4	5	4	3	4	4	5	5	4	4	5	5	4	5
Öğrenci Geç Antik Çağ'ın hangi dönem olduğunu ve Geç Antik Çağ'ın önemli parametrelerini bilir.	4	5	4	5	5	4	4	5	5	4	5	4	5	4
Helenistik Dönemin bitişinin Ön Asya'da Geç Antikçağ'ın başlangıcı olduğunu bilir.	4	3	5	4	5	4	5	4	5	4	5	4	5	5
Öğrenciler Roma ve İran uygarlıklarını tanır, Ön Asya'daki kökenleri hakkında bilgi edinir.	5	4	5	4	5	4	5	4	5	4	5	4	5	4
Öğrenci İslam'ın ortaya çıkışıyla beraber Ön Asya'da İran ve Doğu Roma varlığının bitişiyile Geç Antik Çağ'ın sona erdiğini bilir.	4	5	3	5	5	4	4	4	5	5	4	4	5	5
Ortalama Değer	4,2	4,4	4,2	4,2	4,8	4	4,6	4,4	4,8	4,2	4,8	4,2	4,8	4,6